

TORONTAI

SZERKESZTŐSÉG: VELIKI BECSKEREK, OBILITYEVA (ZAPOLYA) U. 1. TELEF. 281. KIADÓHIVATAL ÉS NYOMDA: VELIKI BECSKEREK, OBILITYEVA (ZAPOLYA) U. 1. SZAM. TELEFON 21. SÜRGÖNY-CIM: TORONTAI, VELIKI BECSKEREK.

A BÁNSÁG
MAGYAR POLITIKAI NAPILAPJA.

FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. MARA JENŐ.

AZ ELŐFIZETÉS ÁRA: ÉVENTE 300 DIN, FÉLÉVRE 150 DIN, NEGYEDEVRE 75 DIN, HAVONKINT 25 DINAR. KÜLFÖLDRE HAVONKINT 40 DINAR. MEGJELENIK MINDEN MUNKANAPON DÉLELŐTT. HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

A demokrata kongresszus ülése után Marinkovity külügyminiszter hivatalában ülésre ültek össze Marankovity, Kumanudi, Sumenkovity és Mijovity demokrata miniszterek, akikhez csatlakozott még később Milojevity képviselő is. Az ülésen a demokrata kongresszus által teremtett helyzetet vitatták meg.

Az összes politikai körök természetesen élénken kommentálják az új belügyminiszter kinevezése által teremtett politikai légkör lehetőségeit. Radikális körökben azzal indokolják a hirtelenült jött kinevezést, hogy Vukicsevity egészségügyi okokból képtelen volt már megbírközni a belügyi tárca igen nagy és súlyos munkájával.

A szkopljei merénylet áldozatának, Prelity Velimirnek az állapota tegnap válságosra fordult. Az orvosok nem igen biznak benne, hogy a szerencsétlen embernek sikerülne a krízist átélni.

A népszövetségi tanácshoz közel álló körök jelentése szerint, a Népszövetség március tizenötödikén egybeültetésén foglalkozni fognak a szengothárdi fegyvercsempészség ügyével. Románia, mint a kisenente képviselője a Népszövetség tanácsában — állítólag követelni fogja, hogy indítsanak vizsgálatot ebben az ügyben.

Esztergomból jelentik, hogy Kohl Medárt püspök, aki szombaton agyvérzést kapott, tegnap hatvankilenc éves korában meghalt. Vaszary Kolos titkára volt, majd Csernoh segédpüspöke lett és valószínűleg ő lett volna Seredy hercegprimás segédpüspöke is, akit ezelőtt husz évvel ő szentelt pappá.

SPORT

Beograd. BSK—Jugoszlavia 3:0 (0:0).

Torino. Katasztrófális vereséggel fejezte be a Bástya olaszországi turáját, amennyiben a torinoi FC megverte 6:2 (3:0) eredménnyel.

Ping-pong. A frankfurti nemzetközi versenyen első lett dr. Pécsi (Magyarország), második Jakobi (Németország).

Hockey. Semeringen a Budapesti Korcsolyázó Egylet megverte 3:1-re a Verein für Bewegungsspiele hockey csapatát.

Korcsolyázás. Klagenfurtban az 500 m gyorskorcsolyázásban első Moser (Ausztria) 48.4 mp, 2. Kauser (Magyarország) 48.6 mp. A 3×800 m stafétában első lett Magyarország (Erdélyi, Urbán, Kauser) 4 perc 0.9 mp.

A belügyi tárca élére tegnap nevezte ki a király Radovity Cséda radikális képviselőt.

Beograd, jan. 16.

A tegnapi vasárnap a politikai életben meglehetősen élénkséget jelentett, mert hiszen tegnap kezdték meg a demokrata-párt mindenfelől nagy érdeklődéssel várt kongresszusát, amelytől a politikai élet tisztázását várták, vagy legalább is némi világosságot a mostani zavaros képbe.

A legnagyobb szenzációt azonban mégsem a demokrata kongresszus ülése okozta, hanem az, hogy a miniszterelnök a délelőtti folyamán királyi kihallgatáson jelent meg, majd utána közölte a sajtóval, hogy a király aláírta azt az ukázt, amelyben belügyminiszterré nevezi ki Radovity Cséda radikális képviselőt a kragujeváci kerületből.

A hír természetesen pillanatok alatt terjedt el és óriási szenzációt keltett. Napok óta fel-felbukkantak ugyan olyan hírek, amelyek a kormányrekonstrukció közeli lehetőségét helyezték kilátásba, de ennek a hirtelen elintézésre mégis mindenfelé a politikai körökben nagy meglepetést okozott.

A rekonstrukció kérdése főleg Davidovityék és a Pasity-irakció részéről volt állandóan felszínen tartott ügy, akik mindent elkövettek, hogy ez a rekonstrukció szélesebb alapon történjék.

A mostani, tisztán a belügyi tárca betöltésére szorító rekonstrukció nem elégíti ki természetesen az összes pártokat. A szélesebb rekonstrukció ügye azonban ebből látszik, hogy megérett és a közeli jövőben okvetlen meg kell történnie. Az összes politikai pártok biznak abban, hogy az új belügyminiszter, Radovity új irányt fog mutatni az ország belpolitikai irányának.

Annál is inkább hiszik ezt, mert kinevezése éppen a demokrata kongresszus napján történt meg. Amit jelentőségteljes momentumnak tartanak. Azt hiszik, hogy ez a kinevezés bizonyos fokig meg fogja könnyíteni a demokrata miniszterek helyzetét a saját pártjukban, akik eddig nem igen tudtak érvényt szerezni pártjuk különböző kívánalmainak.

Radovity működésének reményteljes színeiben való látásához azért is megvan a bizalom, mert az új belügyminiszter egyik radikális irakcióhoz sem tartozik,

nem pártember, így tehát sokkal könnyebb helyzete lesz, mint például Vukicsevitynek volt.

Parlamentari körök nagy tartózkodással fogadták a kinevezést, és nem nyilatkoztak róla semmilyen formában.

Cupán egyes elégedetlen politikusok nyilatkoztak olyan értelemben, hogy nem tartják valószínűnek, hogy ezzel a kinevezéssel a kormány sokat javíthatna a saját klubjai helyzetén. Főleg a radikális klub belső helyzetét látják igen sötétnek.

Radovity Cséda, az új belügyminiszter 1871-ben született Vrbicán. 1901—1912. években több ízben volt képviselő. Most utoljára 1927-ben került be dr. Kojity listáján Kragujevácsban.

A kinevezés közvetlen előzményeiről jelenthetjük: Vukicsevity miniszterelnök tegnap délelőtti hosszasan tanácskozott dr. Kocity, dr. Andriity Vlada miniszterekkel és Mihajlovity Ilijával, majd tizenegy órakor a királyi palotába ment és magával vitte a belügyminiszteri kinevezésről szóló ukázt, amelyet a felség alá is írt.

Raity Szvetislávot nevezte ki a király a beográdi tartomány főispánjává.

Beograd, jan. 16.

A tegnapi nap politikai szenzációját, a belügyminiszteri kinevezést tetézte még egy fontos esemény.

Vukicsevity miniszterelnök a belügyminiszter kinevezéséről szóló ukázon kívül még más fontos ukákat is íratott alá öfelségével, amelyek szerint több főispánt

nyugállományba helyeznek és helyükre új erőket állítanak a tartományok élére.

Nyugállományba került a beográdi oblaszt főispánja, Alekszjevity Mita, akinek helyére Raity Szvetisláv kerül mint főispán.

A podunavszkai tartomány főispánja helyére Lukity Predrag bácskai főispánt helyezték át, míg

Krsztity Bozsídárt, a podunavszkai főispánt a podrinai tartomány főispánjává nevezték ki.

Nagyobb változások történtek a belügyminisztérium közigazgatási osztályában is, amelynek főnöke, Antity Dragutin nyugdíjba került, míg az új osztályfőnök Todorovity lett, az állami közbiztonsági osztály főnöke.

Megkezdődött a demokrata-párt kongresszusa.

Beograd, jan. 16.

A demokrata-párt várva-várt kongresszusa tegnap délelőtti fél tíz órakor kezdődött meg példátlan nagy érdeklődés mellett. Az ország minden részéből érkeztek a fővárosba a demokrata-párt delegátusai és azok helyettesei, mintegy ezerkétszázán.

A delegátusok és a nagyszámban megjelent érdeklődők nem fértek el az óriási teremben, úgy hogy a fo-

lyosókra és az uccára szorultak ki az érdeklődők.

Pont fél tíz órakor jelent meg óriási tüntetés között Davidovity Ljuba az elnöki emelvényen. A formalitások elvégzése után

Davidovity, mint a kongresszus elnöke, másfél órási beszédben ismerteti a belpolitikai helyzetet és a gazdasági krízis ügyét. Kijelenti, hogy a demokrata-párt minden áldozatot meghozott a népért akkor,

amikor feláldozta magát és a jelenlegi koalícióhoz kötötte a sorsát. A demokraták nem a hatalmat keresik, hanem a hatalom csak eszköz a kezükben arra, hogy megvalósítsák eszméiket.

Kritizálja ezután a közigazgatást, amelynek súlyos hibái vannak alulról kezdve és végezve a legmagasabb fokon.

A gazdasági krízisről beszélve, kijelenti, hogy követelni kell a kormánytól, hogy mindent kövessenek el a krízis leküzdésére. Az adókérdésről beszélve az a véleménye, hogy a kormány nem nagyon van

rajta a kérdés gyors és sürgős megoldásának.

Marinkovity külügyminiszter a következő szónok, aki a külpolitikai helyzettel való foglalkozás közben kijelenti, hogy Európa politikai helyzete ebben az átmeneti időben nagyon zavaros és ez okozza veszedelmes voltát is.

Dr. Veljkovity Vója a gazdasági krízis leküzdésének lehetőségeiről beszél.

Ezután a delegátusok hosszú sora beszélt, akik közül Boriszavljevity megvádolta Davidovityot azzal, hogy nem volt eléggé erélyes a radikálisokkal szemben.

Pótválasztás Kumánon, Cseszteregen és Jásatomityon.

Becskerék, jan. 16.

Vasárnap pótválasztást tartottak a bánsági Kumán, Csesztereg és Jásatomity (Módos) községben.

Jásatomityon a választásokon résztvevő három párt között a következőképpen oszlottak meg a szavazatok: Német-párt 541, radikális-párt 244, polgári blokk 81.

A vasárnapi választáson 865 szavazó járult az urnák elé, a november hatodik 1285 szavazóval szemben.

Kumánon a radikális-párt fölényes győzelmet aratott. A földműves-párt 30 szavazattal két mandátumot, a hivatalos radikális-párt 538 szavazattal 37 mandátumot, a független munkáspárt pedig 27 szavazattal egy mandátumot kapott. A disszidens radikális párt tíz szavazattal mandátum nélkül maradt.

Cseszteregen a németpárt 371 szavazattal 16 mandátum, hivatalos radikális 202 szavazattal 9 mandátum.

A Bánati Magyar Közművelődési Egylet felolvasó ülése.

Becskerék, jan. 16.

A Bánati Magyar Közművelődési Egylet vasárnap délután felolvasó ülést tartott, amely alkalommal Havas Károly, a Hírlap főszerkesztője és Aszlányi Károly, a Nyugat fiatal kritikusa tartottak rendkívül értékes, magas színvonalon álló előadásokat.

A felolvasó ülést Aszlányi Károly nyitotta meg, aki írói és színészi körökből mondott el sok érdekes intimitást. Az egész felolvasás, eredeti szempontjaival, pompás nyelvezetel megírt gondolataival, megkapó fordulataival, végig lekötötte a közönség érdeklődését, amely a felolvasás befejeztével, a nagytehetségű fiatal előadóval szemben hálás tapsokban adott őszinte elismerésnek kifejezést.

Utána Havas Károly beszélt a „Páneurópa” címen ismert mozgalomról. A kiváló előadó a tárgy lényegébe való teljes elmélyedéssel dolgozta fel témáját és mesteri módon vitte be hallgatósága tudatába a mozgalom történeti előzményeit, jelentőségét és célját, úgy hogy rövid előadásával teljes és színekben gazdag képet tudott adni a nagyfontosságú tárgy egész mivoltáról. A közönség Havas Károlyt, aki előadásának külső eszközeivel is teljes hatást ért el, hosszantartó, meleg ünneplésben részesítette, ezáltal is tanubizonyítást adván arról, hogy az igazi kulturértéket elismerni és becsülni tudja.

Ma kezdik meg a nyolcszázézer dináros vasuti lopás tárgyalását.

Davidovity Gyorgye ellen is vádat emelt az ügyészség. — Forgalmi tisztviselő, minisztériumi hivatalnok és vonatvezető a vádlottak padján.

Becskerék, jan. 16.

A becskeréki törvényszék büntető tanácsa ma kezdik meg a becskeréki Béga-parti állomáson elkövetett nyolcszázézer dináros lopás bűnyűgyében a büntető fő tárgyalást. A betörés még élénken emlékeztében van az olvasónak, hiszen annak idején hosszú időn át foglalkozott a sajtó a betörés és a nyomozás ismertetésével. Egy éjszaka felnyitották a becskeréki Béga-parti állomás egyik irodahelyiségében a pénzszekrényt, anélkül, hogy azt különösképpen megrongálták volna és onnan 800 ezer dinár készpénzt vittek el. A betörést reggel hét órakor vette észre Czuberka Sándor pénztáros, aki azonnal jelentette a történeteket a becskeréki rendőrségnek.

Hónapokon keresztül folyt a nyomozás. A gyanu eleinte Czuberka Sándorra és lakótársára, egy vasuti műhelymunkásra terelődött, le is tartóztatták őket, de hamarosan bebizonyították ártatlanságukat és a vizsgálóbíró előterjesztésére az ügyészség beszüntette ellenük az eljárást. A gyanu ezután Vasziljevity Miloje forgalmi tisztviselőre és Radenkovity Lázár vonatvezetőre terelődött, akik a kritikus éjszakán szolgálatot teljesítettek. A betörő a nyomozás megállapításai szerint, csak Vasziljevity szobáján keresztül juthatott be a pénztár helyiségébe és így

a betörést, a bűnügyi hatóságok feltevése szerint, az ő tudtán kívül semmiesetre sem követhették el.

Vasziljevityet és Radenkovityot pozitív bizonyítékok hiányában később szabadlábra helyezték, de a Trifunovity testvérek szerepének kiderítésekor ismét letartóztatták őket. Trifunovity Drágáról és Trifunovity Vojislávról, két mindenre kapható hamiskártyásról kiderült, hogy

a betörés napján a Béga-parti állomáson ólálkodtak.

Hamarosan megállapították lakóhelyüket, házkutatást is tartottak náluk és ez alkalommal nagyobb pénzüsszegre szóló takarékbetét-könyvet találtak elrejtve a lakásukon.

Ilyen előzmények után a további nyomozás eredménye láncszemként kapcsolódott bele a korábbi megállapításokba és hamarosan kialakult a mostani helyzet, amely annyira éretté tette a bűnyűgyet, hogy mára kitűzhetők a fő tárgyalást.

A becskeréki ügyészség tegnap váratlanul

újabb személyt helyezett vád alá Davidovity Gyorgye volt vasuti tisztviselő személyében,

aki Czuberka szabadlábra helyezése után rövid ideig szintén vizsgálati fogságban ült.

Davidovity ellen az a vád, hogy tudott a készülő betörésről

és esetleg abban aktív részt is vett. Davidovityot tanuként idézték be a tárgyalásra, az ügyészség azonban tegnap táviratilag értesítette a Szmederevó melletti Visnja község csendőrségét, hogy

Davidovityot vádlottként fogja kihallgatni a bíróság.

A vádirat ilyenformán tíz személy ellen szól és a vádlottak padjára kerül Davidovityon kívül Trifunovity Drága, Trifunovity Vojisláv novogradistei, Vasziljevity Miloje, Radenkovity Lázár becskeréki, Miladinovity Eta, Tóth István, Tóth Julia szubotici, Knjezsevity Iván beográdi és Ács Géza zombolyai lakos, akik közül

többen szökésben vannak.

A mai tárgyaláson a büntető ta-

nács elnöke Bunity Ivó lesz, a vádat dr. Parvanj Andrija, a védelmet Oszoity Zlátkó és dr. Mrkosity Joszif látja el. A hatalmas anyagra, valamint a beidézett tanúk nagy számára való tekintettel,

a tárgyalás előreláthatólag három napon át tart.

Ítélet szerdára várható. Az izgalmasnak ígérkező fő tárgyalást a törvényszék első emeleti nagytermében tartják meg és a közönség azonnal szabadon résztvehet.

A magyar-párt zászlóbontása Vranjevón.

Nagyszámu hallgatóság jelenlétében alakult meg a helyi szervezet, melynek máris hatszáz tagja van.

Becskerék, jan. 16.

Az a leirhatatlan lelkesedés, amely a magyar-párt minden megmozdulását kíséri, ezuttal is szépen jutott kifejezésre, amikor a magyar-párt vezérei a becseji járásbeli Vranjevó (Aracs) községbe látogattak el, hogy ott megszervezzék az Országos magyar-párt helyi szervezetét. A becseji állomáson a becseji pártszervezet vezetője, Gönczy Kossuth István elnök vezetése alatt, testületileg várta a becskeréki kiküldötteket és jelentős számmal volt képviselve a bensőséges fogadtatásnál a vranjevói magyarság is.

Hosszu kocsisor indult a becseji állomásról a szomszédos Vranjevó községbe és amerre a menet elhaladt, mindenünnen lelkes kalaplengetéssel köszöntötték a magyarság népszerű vezérét, dr. Várady Imre országgyűlési képviselőt és kíséretét.

A vranjevói magyarság Kiss Ferenc vendéglőjében gyülekezett és a nagytermet zsúfolásig megtöltötték a magyarok.

Szell János korelnök nyitotta meg a gyűlést és átadta a szót dr. Várady Imrének, aki lendületes beszédben szólott az egybegyűlt magyarokhoz. A magyar kötelességről beszélt és a magyarságnak az egy pártban való szervezkedésének az előnyeiről.

A magyarság csak a magyar-párt keretein belül érheti el megbecsülését

és a teljes egyenjogúságot, — mondotta többek között, — azért minden magyarnak, hitelekezetre és társadalmi állásra való különbség nélkül, a kötelessége, hogy a magyar-pártot missziós munkásságában támogassa.

Várady dr. nagyszerű felszólalása után Tóth Ferenc beszélt, aki kifejtette, hogy

a magyar-párt célja elsősorban a magyarság tömörítése,

amely szervezetlenül oldott kéveként hullik szét és eredményt elérni sohasem tud. Rámutatott arra az

előnyre, amely az összmagyar erők egybevetésében rejlik, végül testvéri megértésre és együttműködésre hívta fel a magyarságot a vele sorsközösségben élő szerb-séggel.

Rontó Sándor (Vranjevó) a megértést hirdette beszédében. Szemendri István bátorságot és őszinteséget kért úgy a magyarságtól, mint annak vezéréitől. Mutassuk meg felemelt fejjel, hogy magyarok vagyunk, őszintén valljuk magunkat magyar-pártiaknak — mondotta többek között, — mert

a magyarság részére csak így szerzünk megbecsülést.

Rontó Pál felszólalása után megalkultnak mondották ki az országos magyar-párt helyi szervezetét és megválasztották a vezetőséget.

Elnök Berta Mihály lett. Alelnökök: Rontó Sándor, Szemendri István és Kurunczi János. Titkár Lévai Péter. Pénztárnok Kiss Ferenc. Ellenőrök: Kurunczi György és Nagy Sándor.

Intéző-bizottság: Kurunczi Sándor, Fischer Illés, ifj. Szakács Antal, ifj. Markulin Pál, Markulin József, ifj. Molnár János, Tandi János, Zeleni Sándor, Kelemen József, ifj. Takács János, Kelemen János, Fischer Pál, Balog Imre, Szemendri Lajos, Csikós József, Koszorus József, Vida István, Pap János, Kuruc Pál, Stáry Pál, ifj. Rontó Sándor, Posa István, Madarász István, Varnyu Gáspár és Sarándi József.

Berta Mihály elnök a vezetőség nevében megköszönte a közgyűlés bizalmát, becsületes munkásságot ígért és

kérte a magyarság kitértő támogatását.

A vranjevói magyar-pártnak jelenleg már hatszáz tagja van és ez a nagy szám a legfényesebb tanúságtétele annak, hogy a magyar-pártra igenis szükség van.

Megvételre kerestetik egy teljes gyűjtemény GRILL-féle 91

Magyar Közigazgatási TÖRVÉNYTÁR

Cím: a „Torontál” kiadóhivatalában.

Január 16. hétfő: R. k. és Prot.:
Marcel. G. kel.: Mel. i Gord.
Zsidó: Tebeth 23. Napkelte 7:46,
nyugta 16:34, naphossza 8 48.

A MAI NAP HIREI

A meteorológiai intézet jelent: Általában derült idővel némi hőemelkedés a nappalokon, éjjel állandóan fagyponthoz közeli hőmérséklet.

Január
16

1901-ben halt meg Arnold Böcklin (szül.: 1827. Basel) világhírű svájci festőművész, a művészetben a fantasztikus irány képviselője. Célja volt az antik mítoszt a romantikus fantasztika és a modern színezés fényében föléleszteni.

Szerdán nyílik meg szenzációs műsorral Beeskerek új állandó kabaréja. A Vojvodina (Rózsa) szálloda éttermében szerdán lesz a megnyitója az új beeskereki kabarénak, amely változatos műsorával csakhamar kedvelt szórakozó helye lesz a beeskereki társadalomnak. A műsoron kacagató egyfelvonásosok, magánszámok, kuplék, páros jelenetek, táncok szerepelnek és szerb, magyar és német számok felváltva kerülnek műsorra. A kabaréirodalom legfrissebb termékeit élvezheti Beeskerek közönsége, amely bizonyára meg fogja hálálni sűrű látogatásával a Rózsa tulajdonosának a mai viszonyok között valóban tetemes áldozatkészségét.

Szerelm

a motorkerékpáron.

Zugva-robogva jön a motoros kerékpár. A férfi — husz egynéhány éves — sportruhában, sportsipkában. Ő vezeti a gépet. Mögötte a hátsó ülésen fiatal leány. Rövid a szoknyája és mialatt megnyergeli a gépet, erősen kilátszik a térde. Gyakori látvány a nagyvárosokban. Ma már utána se fordul az ember a régi, szép, csöndes holdvilágos sétáknak, amelyeket a költők annyiszor megénekeltek, tehát vége. Az új kor Romeói haláltmegvető gyorsasággal robnak motoros kerékpáron az autók, biciklik, kocsik szédületes forgatagában. Julia hátul remeg a saját és szerelmese életéért. A halál és szerelmese édes testvére, mint a finom José-Maria Hérédia költő énekelte. A halálfelelem bizonyára megédesíti a szerelmet. Pirosabb tőle a száj, forróbb a csók.

És a férfiak izmainak, idegeinek minden nagyszerűségét beleviszi abba, hogy a halál sikátorából kimentse a veszedelemben forgó nőt. Julia előtt tehát mintegy pilóta-vizsgát tesz le Romeó, hogy szerelmét át fogja így bátran kalauzolni az élet ösvényein és halálos veszedelmében. És Julia? Ez többé nem cukorbaba, akit otthon tartanak a bonbonnierszerű leányszobában és akit selyemből font kötélhágcsón szöktetnek meg a tücsök halk gitár-pengése mellett. Ez már az a nő, a ki megosztja a szenvedély és félelem különös, nagyszerű érzéseit a férfivel és keményen szembenéz az élettel. Néhol a nő elől ül és vezeti a gépet és hátulkuporog a férfi. Ez a ritkább eset. Van benne valami világvárosi perverzítő, szerepcsere, de némi kiegyenlítődés is a nő javára. Ő, ez a világ! Mintha minden pollanában ki akarná forgatni sarkából a régi, olajozatlanul csikorogó gépet. A férfi egyeduralmának vége. A nő a férfi élet színvonalára tör. Társ. Gyakran pilóta. Amor motorkerékpáron? Képeslevelezőlapra való eszme. De bősapka, szemvédő legven rajta, s csöpögjön a benzintől. Rózsák, szerelmek, Lillák! Hová lettetek?

Egy magyar asszony rejtélyes gyermekrablása Belgiumban. A párisi esküdtbírók a legközelebb egy magyar származású asszony, Mme. Marcus rejtélyes gyermekrablási perét fogja tárgyalni. Mme. Marcus még a háboru előtt került Magyarországról Franciaországba és a világháboru alatt állítólag a franciák számára kémszolgálatot teljesített. Két ízben ment férjhez és második férje után tekintélyes vagyont örökölt, azonban az elhunyt férj szülei az örökséget megtámadták, mivel az asszonynak a házasságból nem született gyermeke. Erre Mme. Marcus Belgium-

ban rejtélyes körülmények között egy újszülött gyermeket rabolt, amelyet később az egyik párisi lelencházban találtak meg. Az elrablott gyermek anyja, egy belga leány, eleinte füt-fát megmozgatott, hogy gyermekét visszakapja, most hogy megtalálták, kijelentette, hogy nem reflektál gyermekére. Ezzel szemben most viszont Mme. Marcus, aki nemsokára a rablás után a gyermeket beadta a lelencházba, magához akarja venni és örökbe akarja fogadni. Párisban nagy érdeklődéssel várják az esküdték állásfoglalását ebben a bonyolult és rejtélyes ügyben.

Letartóztatott orvos.

A katonai hatóságok megkeresésére őrizetbe vették dr. Szentiványi Bélát.

Beeskerek, jan. 16.

A szkopljei kerületi katonai parancsnokság megkeresést intézett a beeskereki rendőrséghez és

kérte a Beeskereken tartózkodó dr. Szentiványi Béla orvos letartóztatását.

Szentiványi a szkopljei katonai parancsnokság szerződött orvos volt és állását nemrégiben elhagyta. Az átirat nem említi fel, hogy milyen büncselekmény elkövetésével gyanúsították és így a rendőrségen sem tudunk részletes felvilágosítást kapni afelől, hogy miért rendelték el Szentiványi őrizetbevételeit.

A rendőrség az ügyirat átvétele után azonnal intézkedett, hogy

Szentiványit letartóztassák, de a feladattal megbízott detektívek nem találták meg az orvost. Délutánra sikerült előkeríteni dr. Szentiványit apósa lakásán és azonnal a rendőrkapitányságra kísérték, ahonnan

a mai nap folyamán átadják a katonai hatóságoknak.

Szentiványi Béla dr. régebben Tordán volt községi orvos, majd a Délbánságba költözött és ott működött orvosi minőségben. A múlt év nyarán felajánlotta szolgálatát a hadügyminisztériumnak és kérésére a szkopljei katonai parancsnoksághoz nyert beosztást. Hogy onnan miért távozott és most mivel gyanúsították egyelőre nem sikerült megállapítanunk.

A négyszázezer dináros beeskereki család szökésben lévő tetteséről kiderült, hogy álnéven Budapesten él és vállalatot igazgat.

Ivanitza Nikola társának letartóztatására megtették minden intézkedést.

Beeskerek, jan. 16.

A múlt év nyarán nagyszabású bűnügyet lepleztek le Beeskereken. A székhalmosságáról közismert Ivanitza Nikola volt nikolincai malomtulajdonos Jugokomers címen vállalatot alapított Beeskereken, amely vasutépítés céljaira milliós értékű vasuti anyagot kölcsönzött az államvasutaktól. A vasuti anyagot Ivanitza később értékesítette. Az államvasutak tulajdonát képező anyagról ugyanis a Jugokomers cég papírosán olyan bizonyítványt állított ki, hogy a cég tulajdona és az impozáns külsejű okmányokkal annyira megszüditett egy zágrebi céget, hogy minden külön informálódás nélkül

négyszázezer dinárért megvette a szállítmányt.

Néhány nappal később kiderült a család. A rendőrség azonnal széleskörű intézkedést tett az okmánybélyeghamisításért és a más bűncselekményekért már több ízben letartóztatott Ivanitza Nikola kézrekerítésére — de Ivanitza gyorsabb volt. Hűségese cégtársával, Molnár Mihállyal, megszökött Beeskerekről és nyomtalanul eltűnt.

Mint minden alkalommal, ezúttal sem élvezhette sokáig az aranybadságot. A múlt év októberében

Ivanitza Nikolát egy csehországi városkában letartóztatták.

Azóta vizsgálati fogságban ül és a beeskereki ügyészség által kérelmezett kiadatási eljárás befejeztével Beeskerekre kísérik. Társa rejtékhelyét a napokban derítették fel.

Molnár Mihályról kiderült, hogy álnéven Budapesten lakik és nagylábon él.

Autón jár, nagyszabású vállalatot vezet, könnyelmű életmódot folytat, tehát megalapozta a szerencsésjét abból a pénzből, amit a zágrebi üzleten keresett. Időközben a házasságot sem hanyagolta el.

Ujból megnősült, holott Beeskereken törvényes hitvest hagyott hátra.

Az új élethez megváltoztatta a külsejét és új nevet is vett fel és most ezen az új neven köti le az üzleteit, amelyekről nem tudni, nem-e hasonlóak a zágrebi „vállalkozáshoz”.

Molnár Mihály letartóztatására megtették a szükséges intézkedéseket és nincs kizárva, hogy amikor rá e sorok megjelennek, már a rendőrség foglya.

Ivanitza és Molnár, a két cégtárs, tehát nemsokára találkozik — a beeskereki bíróság előtt.

A Balkán Bioszkopban hétfőn és kedden „A csábító szirén”, illusztris hazánkfi. Petrovity Szvetiszlav ragyogó, pazar kiállítású szenzációs filmje. — Jön: Assisi Szent Ferenc.

A „Piros bugyelláris” Jermenovcin. Szép anyagi és erkölcsi siker mellett adták elő Jermenovcin a „Piros bugyelláris” című népszínművet. Likker Gergely fodrászmeszter rendezésében. Általános sikert aratott Vajna Irma a biróné főszerepében. Kitűnők voltak: Kelemen Endre, mint Csillag Pál manipuláns őrmester, Horti József Kósza Gyurka, Kancsár Mihály Peták káplár, Kuti Feri Török Mihály bíró, Horti Gyula a postásfiú, Kelemen Dezső a kapitány, Sós Erzsébet a cigányasszony, Szabó Józsi a jegyző, Huszka Mátyás az ispán szerepében és a többiek is.

MINDENKI
ingyen kaphat egy legújabb
rádiólámpát
(Schrack, Type RD), ha a népszerű képes rádió folyóirat, a **RADIOWELT**-re egy évre előfizet és portóköltségre 10 dinárt beklád. Mutatványszám ingyen.
Wiener Radioverlag, Wien,
I., Postalozsig. 6/36. 665

Adomány. A Hazug asztaltársaság 1500 dinárt adományozott a r. k. árvaháznak, amelyért ezton mond köszönetet az egylet vezető-sége.

Évfordulók 1928-ban. A „Neues Wiener Journal” érdekes statisztikát közöl azokról, akiket 1928-ban ünnepelni fognak. Élő írókról van szó, akik az 1928. évvel írói pályájuk oly periódusához érnek, ahol már ünneplésnek van helye. Az élő írók közül igen sokan 1928-ban lesznek hatvan évesek, így Stefan George, André Gide, Gusztáv Meyrink, stb. Ötven évesek lesznek Georg Kaiser, Ossip Dymov, az ismert orosz színműíró, Karl Volmoeller. Hetven éves: Selma Legarlóf, hetvenöt éves Wilhelm Ostwald. 1928 április 5-ikén lesz négyszáz éve annak, hogy Dürer Albert, a világhírű német festő meghalt. Március 20-án Ibsen, szeptember 9-ikén Tolsztoj gróf születésének századik évfordulójáról fog megemlékezni a világ. Az 1928. évbe esik még Brentano Clemens romantikus születésének százötvenedik, Klopstock halálának százhuszonötödik, Herder Gottfried Keller halálának százhuszonötödik, Schubert Ferenc halálának századik évfordulója. Franciaország 1928 május 30-ikán Voltaire és július 2-ikán Jean Jacques Rousseau halálának százötvenedik évfordulójáról emlékezik meg. Ugyancsak 1928-ban lesz tíz éve, hogy Wedekind és Rosegger meghalt. Huszonöt éve, hogy Mommsen, a nagy német történettudós halott. Harminc éve, hogy Bismarck, a vaskancellár, Meyer Konrad Ferdinánd, a „Jürg Jenatsch” szerzője elköltözött az élők sorából. Negyven éve, hogy I. Vilmos német császár és ötven éve, hogy Gutzkov Károly, a híres német író meghalt. Természetesen, ezzel még korántsem merült ki az 1928. évi jubileumok száma. A statisztikus, aki az adatokat összeállította, leginkább a francia és német viszonyokra volt tekintettel.

Orient BioskopHétfőn, jan. 16-án 5, 7 és 9 órákor **Itt a szemrevaló legény.**Nagy vigjáték egy emberről, aki eddig még nem látott élő asszonyt.
Főszereplő a közönség legujabb kedvence: **HARRY LANGDON.**

Pénztárnyitás délelőtt 10-1/2-ig, d. u. 3 órától.

Jön! Jön! A PARÓKA. Jön! Jön!

A moszkvai kormány nyilvánosságra hozta Lenin végrendeletének szó szerinti szövegét.

(A „Torontál” berlini tudósítójától)

Berlin, január 16.

A moszkvai kormány mindaddig hat lakat alatt őrizte a szovjet megalapítójának, Leninnek politikai végrendeletét, mivel az néhány igen kellemetlen megállapítást tartalmaz a diktatura jelenlegi vezéreire. A legutóbbi pártkongresszuson a kizárt Trockij több ízben hivatkozott Lenin végrendeletére, mire most Stalinék végre rászánták magukat, hogy az eddig titokban tartott végrendeletet nyilvánosságra hozzák. A „Torontál” berlini tudósítójának elsőként van módjában ezt az érdekes történelmi dokumentumot a magyar sajtóban közölnie.

Mindenekelőtt a központi bizottság belső egyetértését kell biztosítani és amennyire ilyen rendszabályok egyáltalán lehetségesek, mindent meg kell tenni az összekülönbözések, vagy pláne szakadás megelőzésére. Az oldenburgi fehér gárdának annak idején nagyon is igaza volt, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy egy Szovjetország ellenes akció csak akkor számíthat sikerre, ha sikerül pártunkban szakadást előidézni. Ilyen szakadás viszont csak úgy idézhető elő, ha megfelelőleg kihasználják a közöttünk fennálló véleménykülönbségeket. A mi pártunk két osztályra támaszkodik. Ha sikerül a két osztály között végleges békét teremteni, akkor pártunk biztositását semmiféle veszélyeztetni, ha azonban ez nem sikerül, így számolnia kell teljes bukásunkkal is. A két osztály, a munkásság és a parasztság közötti kiegyezés nélkül minden más rendszabály felesleges. A küszöbön álló szakadás csakis így kerülhető el.

Remélem azonban, hogy ez a lehetőség annyira a távolban fekszik, olyan kevés valószínűséggel bír, hogy tulajdonképpen nem is érdemes tovább gondolkodni felette.

Ezzel szemben néhány megjegyzést akarok tenni a központi bizottság erejére, mint egy közel jövőben való szakadás lehetőségének elkerülésére. Véleményem szerint ennek a problémának középpontjában a központi bizottság két tagja: Stalin és Trockij állanak. A közöttük levő viszony nézetem szerint a szakadás kiinduló pontja lehet. Mivel ezt feltétlenül el kell kerülni, a központi bizottság tagjainak számát véleményem szerint ötvenre, sőt százra kellene felemleni. Amikor Stalin elvtársat a párt főtitkárává választották, hihetetlen hatalmat kapott kezeibe és én teljesen meg vagyok győződve arról, hogy nagy hatalmát mindig megfelelőképpen fogja ki-

használni. Másrészt azonban Trockij elvtárs is kiváló tulajdonsággal rendelkezik. Személyileg, ezt kéreken ki kell jelentenem, ő a legtehetségesebb a központi bizottság összes jelenlegi tagjai között. Sajnos azonban igen befolyásoltatta magát az egyes problémák adminisztratív részleteitől. A jelenlegi központi bizottság eme két legkiválóbb tagjának jellegzetességei igen alkalmasak a szakadás előidésére. Ha a párt nem teszi meg idején a szükséges rendszabályokat, úgy ez a szakadás egyik napról a másikra beállhat. Feleslegesnek tartom a központi bizottság többi tagjainak jellemvonásait egyenként ismertetni. Emlékeztetek azonban Zinovjev és Kamenev magatartására 1917 októberében, amely nem véletlen következménye, de amelyet nem hánynak két elvtársunk szemére, akárcsak nem tesszünk szemrehányásokat Trockijnak nem bolsevik álláspontjért. A fiatalabb tagok közül Bucharinról és Pjatakovról szeretnék még néhány szót szólni. Véleményem szerint ők képviselik pártunkban a fiatal nemzedék legjobb erőit. Bucharin a párt legnagyobb és legértékesebb teoretikusa és jogosan nevezték őt el pártunk Benjaminjának. Elméleti nézeteit azonban nem lehet a marxizmus szempontjából kétkedés nélkül elfogadni, mivel nem tanulta meg a tények dialektikáját és azt hiszem, sohasem fogja ezt megtanulni. Pja-

takov viszont erős akaratu és kiváló tehetségű férfi, azonban tulságosan bürokratikus ahhoz, hogy komoly politikai kérdéseket nyugodtan reá lehetne bízni. Talán felesleges megemlíteni, hogy azok a megfigyelések, amelyeket az egyik vagy másik elvtársról itt leszőgeztem, pusztán a jelenre vonatkozik és remélem, hogy az elején megnevezett két kitűnő és hű munkatárs időt fog találni ismereteik kiszélesítésére és egyoldalú állásfoglalásuk felett való gondolkodásra.

1922 december 25. *Lenin.*

Utóirat. Stalin tulságosan nyers, ami olyan hiba, hogy összeegyeztethetlenné válhatik a főtitkár funkciójával. Ezért azt ajánlom az elvtársaknak, hogy találjanak módot Stalinnak erről a helyről való eltávolítására és válasszanak helyére olyasvalakit, aki Stalin kvalitásain kívül a türelmesség, lojalitás, udvariasság és figyelmesség tulajdonságaival is rendelkezik. Szememre vehetik, hogy tulságosan kicsinyes vagyok. Ha azonban arra gondolok, hogy feltétlen szükségszerűségről van szó és a szakadás veszélyével szemben fel kell fegyverkeznünk, úgy csak megismételhetem, hogy Stalin és Trockij viszonyát illetőleg nem lehet kicsinyességről szó. Ha azonban most csekélységnek is látszik a dolog, ez a probléma minden pillanatban végzetes fontosságúvá válhat.

1923 január 4. *Lenin.*

A most nyilvánosságra hozott végrendelet szövegéből kitűnik, hogy Lenin pontosan előre látta Trockij és Stalin harcát, a kommunista-párt szakadását és ennek következményeként megjósolja az orosz szovjet bukását.

Az olasz király veje megsebesítette Mussolinit?

Egy bécsi lap szenzációs híradása az olasz királyi család és Mussolini küzdelméről a hatalomért.

Calvi gróf párbajt vívott a Ducevel?

(A Torontál bécsi szerkesztőségétől)

Bécs, jan. 16.

A „Der Abend” című estlapp, amely közel áll a bolsevistákhoz, ma a Zágrebban megjelenő „Hrvatski Narodni Glas” című lapra hivatkozva, szenzációs jelentést közöl egy párbajról, amelyet állítólag Mussolini vívott az olasz király vejével, Clavi gróffal. A „Der Abend” híradása, amelynek hitelességéért a felelősséget természetesen az idézett lapok viselik, a következőket tartalmazza:

Az olasz minisztertanács röviddel ezelőtt elhatározta új lira-érmek kiadását. A kétlírás érme egyik oldalára Mussolini fejét akarták vésní „Duce Mussolini” körirattal. A minisztertanács határozata után Mussolini a királyhoz ment, hogy a határozat formális jóváhagyását kérje. A király, aki a világ egyik legnagyobb ércpénz-gyűjteményének tulajdonosa, vonakodott a határozatot jóváhagyni és azt tanácsolta, hogy Mussolini forduljon a trónörököshez ebben az ügyben. Az udvar, főként a trónörökös és Mussolini között a viszony már régóta igen feszült, a trónörökös vissza akarja állítani a királyi család elvesztett tekintélyét

és a Ducevel szemben barátságosan érzellemmel viseltetik. Az a körülmény tehát, hogy a király a trónörökösöt tolta előtérbe, azt mutatja, hogy kenyértörésre akarta vinni az ügyet.

Mussolini erre az új érme ügyét Umberto trónörökös elé terjesztette. A trónörökös kitérőleg azt válaszolta, hogy az ügyet nővérenek férjével, Calvi gróffal kell megbeszélnie. Erre közös tanácskozássra került a sor Umberto trónörökös, Calvi gróf és Mussolini között, amelynek folyamán a miniszterelnök sértő kijelentésekre ragadtatta magát. Umberto trónörökös a jelenet után elhagyta a termet, Calvi gróf pedig keztyűjét Mussolini arcába vágta.

Még ugyanazon a napon összejöttek Mussolini és Calvi gróf segédei, akik első sérülésig terjedő kardpárbajban állapodtak meg. Másnap a zoológiai kert közelében levő kis erdőben folyt le a párbaj.

Calvi gróf, az olasz hadsereg egyik legjobb vívója, Mussolini tehát komoly veszedelemben forgott. Ezért a párbajhoz mellénye alatt acél-ingben jelent meg. Ez később

derült ki, amikor Calvinak sikerült Mussolinit bal mellén sújtani és kardja ketté törött, úgy hogy felső része Calvi gróf kezében maradt. Evvel bebizonyosodott, hogy Mussolini szabályellenesen acél-inget öltött. Calvi gróf annyira felbőszült, hogy kardjának felső részét Mussolini arcába vágta „Vigliacco!” (gyáva) felkiáltással.

Az odadobott kardmaradék Mussolinit nyakán és állán könnyen megsebesítette. Azóta Mussolini nem hagyta el a Palazzo Chigi, ott étkezik és ott alszik, hogy ne kelljen nyilvánosan mutatkozni, mivel az egész ügyet természetesen titokban akarja tartani.

Rádióműsor

Január 16. hétfő.

Budapest (557.5).

5.30 Bachmann jazz-band. 9 Kamarazene. 11 Cigányzene.

Barcelona (344.8).

11 Harangjáték. Meteorológiai hírek. 1.30 Rádiótrió hangversenye. Grammfonlemezek és szavaltatok. 6.10 Rádiókvintett hangversenye.

Bécs (517.2).

11 Zenekari hangverseny. 4.15 A házzenekar hangversenye. 8.05 Opera-est. Cavalleria rusticana Mascagni egyfelvonásos operája. Utána Diamile. Bizet romantikus operája.

Berlin (483.9).

5 Zongoratrió. (Hegedű és gordonka). 10.30 Szórakoztató zene.

Breslau (322.6).

4.30 Moszkovszki-délután. Hangverseny. 9.10 Közvetítés Gleiwitzből. három német mester-kardalainak előadása.

Brünn (441.2).

12.15 Zenekari hangverseny.

Milano (315.8).

5 Jazz-band. 6.15 Gyermekek dalok. 9 Könnyű zene. 11 Rádiókvintett hangversenye.

Nápoly (333.3).

5 Zenekari hangverseny. 8.50 Bellini: La Sonnambula című háromfelvonásos operája.

Toulouse (390).

10.15 Beethoven: Leonora, nyitány. 9.30 Beethoven: Leonora nyitány II. rész. 8.45 Gounod: Faust.

Zágreb (310).

1 Grammfonlemez-hangverseny. 5 Zenekari hangverseny. 8.20 Operaelőadás. 10 Tánczene.

A kiadóhivatal telefonja — 21.**A szerkesztőség telefonja 281.****KARBID**

kis és nagy hordókban, nagy és kis darabos, ismét raktáron.

Özv. Guttman Jakabné és fia
Velikibecskerek. 76Detail üzlet részére
keresek egy kaucióképes**iccest,**szerb, magyar, német
nyelvtudók előnyben.
SA KRAUS, Veliki Beeskerek.